

آیا پیامبر(ص) در دریافت وحی مختار است؟

آیت الله جوادی آملی در خصوص دریافت وحی توسط پیامبر گفت: پیامبر در دریافت وحی مختار است و ذات اقدس الهی به او اختیار داد، او هم عقل و درایت دارد و این را درک می کند و جبری در کار نیست.

آیت الله جوادی آملی در خصوص دریافت وحی توسط پیامبر گفت: پیامبر در دریافت وحی مختار است و ذات اقدس الهی به او اختیار داد، او هم عقل و درایت دارد و این را درک می کند و جبری در کار نیست.

به گزارش خبرگزاری مهر، آیت الله جوادی آملی مفسر قرآن کریم بخشی از جلسات درس تفسیر خود را به سؤالات حضار و شاگردان خود اختصاص می دهد. وی در یکی از جلسات پرسش و پاسخ خود که درباره سوره شوری بود در پاسخ به این که حقیقت وحی چیست؟ می گوید: اینکه گفت وحی مخفی و سریع است، نه یعنی لفظ سریعاً می گذرد، بلکه فهم سریعاً پدید می آید! نه اینکه آن تندحرف زدن را وحی بگویند. وحی طوری است که آمدن آن همان و فهمیدن آن همان! دقیق ترین و مشکل ترین مطلب را انسان به آسان ترین وجه و سریع ترین وجه می فهمد؛ لذا قرآن کریم بین «ثقل» و «یُسْر» جمع کرده است. فرمود این حرفها حرف های وزین و سنگین است، اما آسان است!

وی افزود: ما یک سنگین داریم در برابر سبک و خفیف، یک آسان داریم در برابر دشوار؛ این چهار امر، دو به دو روبه روی هم هستند. خداوند فرمود: (إِنَّا سَتَلْقَىٰ عَلَیْكَ قَوْلًا ثَقِيلًا)؛ این حرف وزین است، محتوا دارد، حرف سبکی نیست که بشود «یَسْتَخَفُّوْكَ». این سنگین است؛ یعنی وزین و با محتواست، سبک نیست؛ اما همین سنگین آسان است و سخت نیست (وَ لَقَدْ یَسَّرْنَا الْقُرْآنَ لِلذِّكْرِ)، بین «یُسْر» و «ثقل» را جمع کرده است؛ فرمود سنگین هست، ولی آسان است! به عبارتی یعنی سبک نیست، بی مغز نیست و سخت نیست.

آیت الله جوادی آملی در پاسخ به اینکه چرا این وحی آسان است؟ به هماهنگی وحی با ساختار انسان و فطرت او اشاره کرده و ابراز داشت: حال چرا آسان است؟ چون فطرت پذیر است، دلپذیر است و مطابق با فطرت است؛ انسان، انسان است، او که برتر از فرشته است و او که پایین تر از خودش نیست! انسانی که دارای فطرت است و دارای قدرت درک عمیق است، این مطالب وزین را درک می کند و چون فطرت پذیر است آسان است. پس وحی سنگین هست ولی سبک مغز نیست، یک؛ آسان هست و سخت نیست، دو: (لَقَدْ یَسَّرْنَا الْقُرْآنَ). اینکه در حقیقت وحی گفته شد با سرعت انجام می گیرد، نه یعنی زود این کلمات را القا می کنند، بلکه زود فهمیده می شود؛ لذا سنگین ترین و وزین ترین مطلب، به اسرع وجه درک می شود.

وی در پاسخ به سؤال دیگری در رابطه با اینکه چگونه نبی مکرم اسلام کلام وحی را از دیگر مطالب تشخیص می دادند گفت: مرحوم کلینی در همان جلد اول کافی نقل کرده است، از معصوم(ع) سؤال کردند که پیغمبر(ص) از کجا می فهمد اینچه که به او شده القا شده وحی و نبأ الهی است؟ درباره امام هم سؤال کردند که شما از کجا می فهمید که امام شدید؟ دو باب است، دو مسئله است و دو جواب که کاملاً از هم جدا هستند؛ اما درباره اوّل که پیغمبر از کجا می فهمد؟ حضرت فرمود: «بُؤْفَقُ لَذَلِکَ»؛ موفق می شود که خوب تشخیص بدهد. این یک جواب اجمالی بود، اگر آن سائل قدری دقیق تر سؤال می کرد و عرض می کرد «زَدْنِی بَيَانًا»، حضرت توضیح بیشتری می داد.

جوادی آملی تصریح کرد: اما درباره امام(ع) سؤال کردند شما از کجا می فهمید که امام شدید. فرمودند ما ذلتی را در خود احساس می کنیم، معلوم می شود که به مقامی رسیدیم. بیان نورانی امام سجاد(ع) - در صحیفه سجاده - در دعای عرفه این است: خدایا! از من پستتر احدی در عالم نیست: «وَ أَنَا بَعْدُ أَقْلُ الْأَقْلَیْنِ وَ أَذَلُّ الْأَذَلِّیْنَ وَ مِثْلُ الذَّرَّةِ أَوْ دُونَهَا»، چه می شود آن وقت؟! معلوم می شود به مقامی رسیدند، چون وقتی انسان به مقامی رسید، معلوم می شود که هیچ چیزی از خودش ندارد! فرمودند ما آن وقتی که احساس ذلتی در پیشگاه ذات اقدس الهی داشته باشیم و بفهمیم که ذلیل هستیم، آن وقت معلوم می شود که به مقامی رسیدیم؛ این نشانه آن است که هیچگاه انسان با حجاب خودبینی به جایی نمی رسد.

وی در پاسخ به این سوال که آیا پیامبر(ص) در دریافت وحی مختار است، بیان کرد: بله، مختار است؛ ذات اقدس الهی به او اختیار داد، او هم عقل و درایت دارد و این را درک می کند و جبری در کار نیست؛ ولی معصومانه این فضیلت را هر عاقلی می پذیرد، مخصوصاً اینها! اینها که عقل کلّ و صادر نخستین هستند، حق را خوب تشخیص می دهند و این حق را در قبال باطلی که در نشئه طبیعت است - نه نشئه بالا - تشخیص می دهند و کاملاً به استقبال وحی می روند؛ لذا اینها یقیناً وحی را تشخیص می دهند و می پذیرند.